

№18 БАСПАСӨЗ РЕЛИЗИ

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

2017 жылғы 27 маусым

Алматы қ.

1. 2017 жылғы мамырдағы инфляция және инфляциялық күтулер

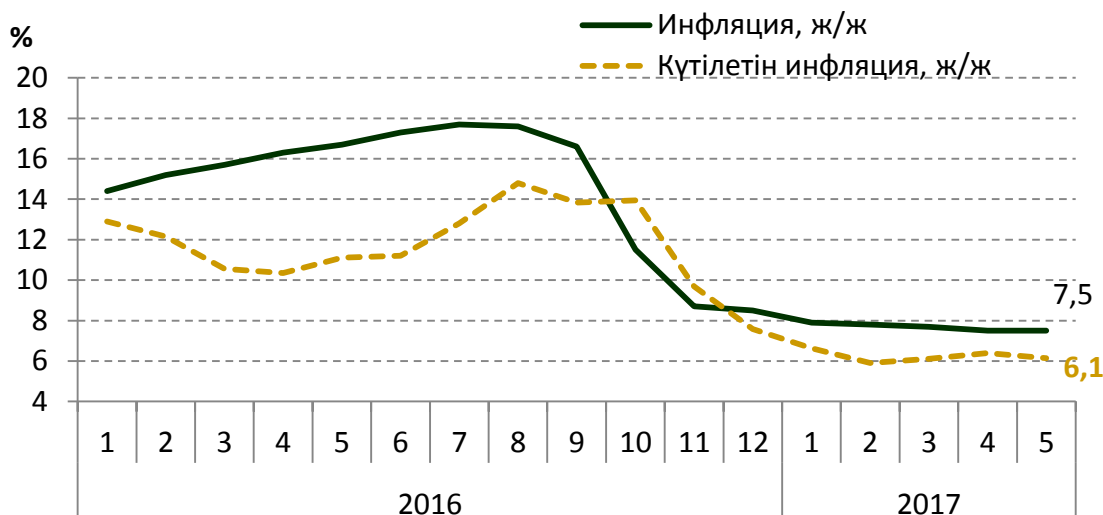
Қазақстан Республикасында инфляция 2017 жылғы мамырда 0,5%, ағымдағы жылдың басынан бері – 3,3% болды.

Жылдық көрсеткіш бойынша инфляция 7,5% деңгейінде сақталды және 2017 жылға арналған 6-8% нысаналы дәліз шегінде болуын жалғастыруда. Бұл ретте азық-түлік тауарларының бағасы 9,7%-ға, азық-түлікке жатпайтын тауарлардікі 7,8%-ға, ақылы қызметтер бағасы 4,7%-ға көтерілді.

Халықтың инфляциялық күтулері тұрақты деңгейде. Халық арасында жүргізілген пікіртерім нәтижелері бойынша инфляцияның бір жылдан кейін күтілетін сандық бағасы 2017 жылғы мамырда 6,1% болды (1-график).

1-график

Инфляция және күтілетін инфляция

Дереккөзі: Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті, GfK Kazakhstan

2. 2017 жылғы мамырдағы халықаралық резервтер (жедел деректер) және ақша агрегаттары

Жедел деректер бойынша, 2017 жылғы мамырда Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтері 30,4 млрд. АҚШ долларына дейін 2,2%-ға (немесе 644,3 млн. АҚШ долларына) ұлғайды. Шетел валютасындағы активтер 19,2 млрд. АҚШ долларына дейін 2,5%-ға (немесе 475,9 млн. АҚШ долларына) ұлғайды, алтындағы активтер оның бағасы 0,1%-ға төмендеген кезде жүргізілген операциялар нәтижесінде 11,2 млрд. АҚШ долларына дейін 1,5%-ға (немесе 168,4 млн. АҚШ долларына) өсті.

Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету бойынша операциялар және банктермен жасалған валюталық-пайыздық своп операцияларының бір бөлігінің аяқталуы банктердің корреспонденттік шоттарындағы шетел валютасындағы қалдықтың ұлғаюымен және Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына валютаның түсімімен бейтараптандырылды.

Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда, елдің халықаралық резервтері (62,7 млрд. АҚШ доллары) 2017 жылғы мамырда жедел деректер бойынша, 93,1 млрд. АҚШ долларына дейін 0,5%-ға ұлғайды.

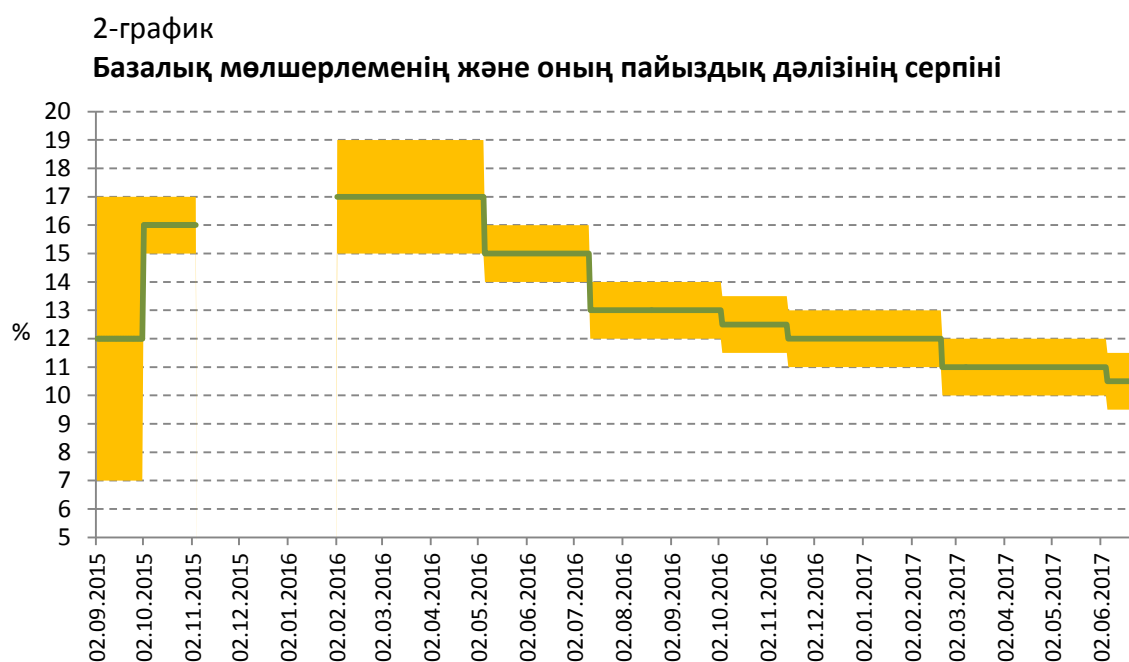
2017 жылғы мамырда ақша базасы 5,4%-ға кеңейіп, 5 536,2 млрд. теңгені құрады. Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін ескермегендегі ақша базасы 4 978,6 млрд. теңгеге дейін 4,2%-ға кеңейді.

2017 жылғы мамырда ақша массасы 19 449,2 млрд. теңгеге дейін 0,1%-ға аздап төмендеді, айналыстағы қолма-қол ақша 1 741,9 млрд. теңгеге дейін 1,0%-ға ұлғайды.

3. Ұлттық Банктің ақша-кредит саясаты саласындағы операциялары

Ұлттық Банктің операциялары ақша-кредит саясатын жүргізу мақсаттарына және артық өтімділікпен сипатталған ақша нарығындағы ахуалға байланысты болды.

6 маусымнан бастап **базалық мөлшерлеме** пайыздық мөлшерлемелердің симметриялық +/-1% дәлізі сақтала отырып, 11%-дан 10,5%-ға дейін төмендетілді (2-график).

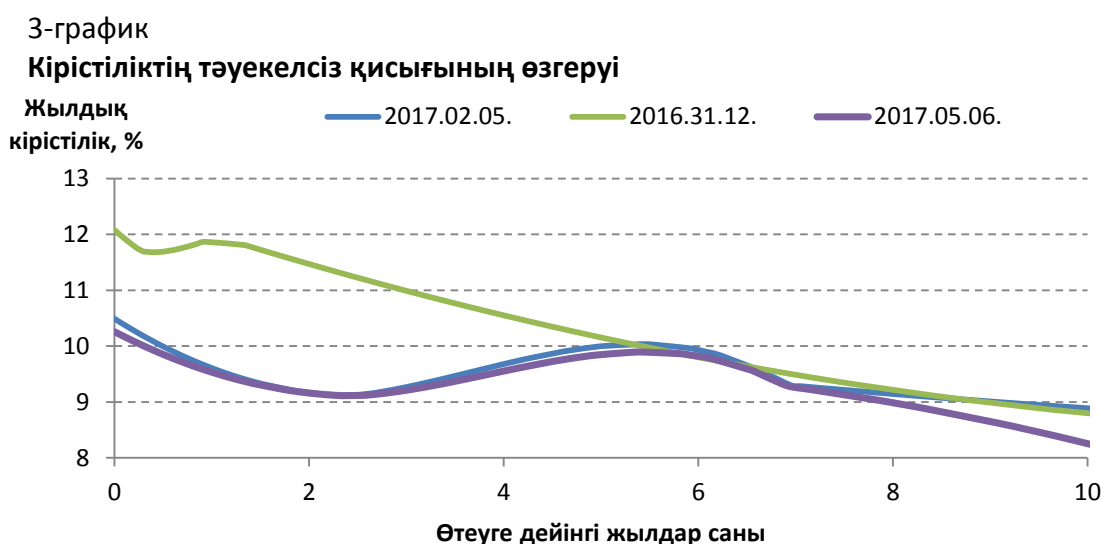
Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары. Қысқа мерзімді ноттар эмиссиясының көлемі 2017 жылғы мамырда 4 344,5 млрд. теңгені құрады. 28 аукцион

өткізілді, оның ішінде 20 аукцион 3 472,1 млрд. теңге сомаға 7 күндік ноттарды орналастыру бойынша, 5 аукцион 627,2 млрд. теңге сомаға 1 айлық ноттарды орналастыру бойынша, 1 аукцион 124,1 млрд. теңге сомаға 3 айлық ноттарды орналастыру бойынша, 1 аукцион 71,1 млрд. теңге сомаға 6 айлық ноттарды орналастыру бойынша және 1 аукцион 50,0 млрд. теңге сомаға 1 жылдық ноттарды орналастыру бойынша өткізілді.

Орташа алынған кірістілік орналастырылған 7 күндік ноттар бойынша 10,25%-ды, 1 айлық ноттар бойынша 10,04%-ды, 3 айлық ноттар бойынша 9,75%-ды, 6 айлық ноттар бойынша 9,68%-ды, 1 жылдық ноттар бойынша 9,45%-ды құрады.

Айналыстағы ноттардың көлемі 2017 жылғы мамырдың соңында 2 717,5 млрд. теңгені құрады.

2017 жылғы мамырдың қорытындысы бойынша Ұлттық Банктің қысқа мерзімді ноттары бойынша кірістіліктің төмендеуі, сондай-ақ 2 – 4 жылы айналыс мерзімі, барынша айтарлықтай төмен кірістілігі бар орта мерзімді бағалы қағаздарды орналастыру салдарынан бүкіл кірістілік қисығы бойынша кірістіліктердің төмендеуі байқалып отыр (3-график).

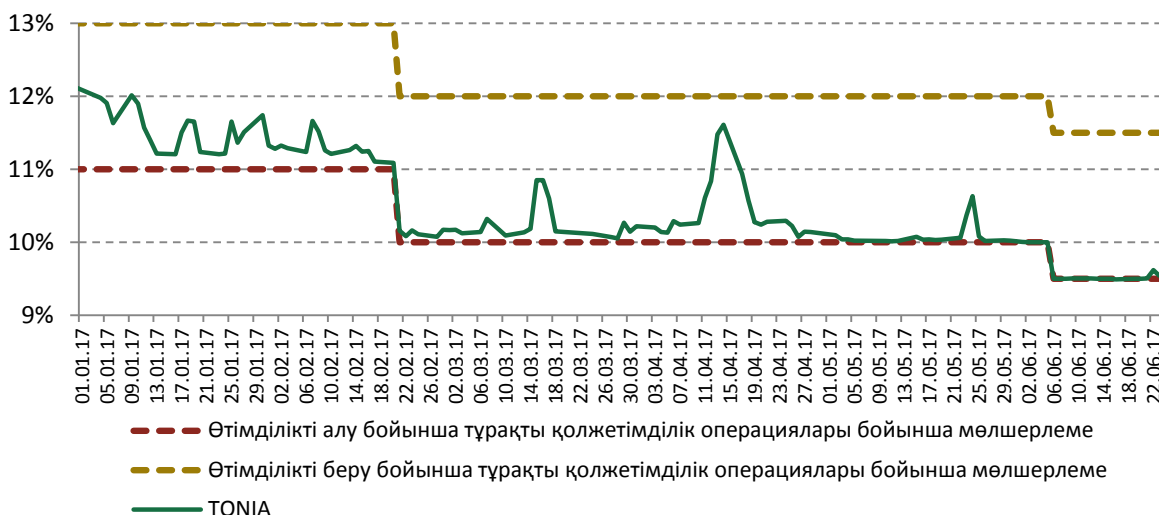

Тұрақты қолжетімді ақша-кредит саясатының құралдары. Тұрақты қолжетімді ақша-кредит саясатының құралдары бойынша барлық операцияның сомасы мамыр айында 10 487,9 млрд. теңгеге дейін 5,0%-ға ұлғайды. Олардың басым бөлігін екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктің бір және жеті күндік депозиттеріне өтімділікті орналастыру бойынша операциялар құрады, олардың көлемі 7 776,7 млрд. теңгеге дейін 13,4%-ға қысқарды. Ұлттық Банктің Қазақстан қор биржасындағы бір күндік кері РЕПО (МБҚ-мен авторепо) жүргізу бойынша мәмілелерінің көлемі 4,1 есе қысқарды және 19,4 млрд. теңгені құрады, тікелей РЕПО (МБҚ-мен авторепо) операциялары бойынша көлем 2,9 есе ұлғайып, 2 691,8 млрд. теңгені құрады.

Ақша нарығындағы ақша-кредит саясатының операцияларын жүргізу кезінде таргеттелетін (нысаналы) мөлшерлеме болып табылатын TONIA индикаторын қалыптастыру негізінен базалық мөлшерлеменің пайыздық дәлізінің төменгі шегіне жақын болды (4-график). Ұлттық Банктің операциялары салдарынан 2017 жылғы мамырда 1 күндік РЕПО (TONIA индикаторы¹) операциялары бойынша орташа алынған мөлшерлеме жылдық 10,07% деңгейінде (2017 жылғы сәуірде – 10,46%) қалыптасты.

¹ биржада МБҚ-мен автоматты РЕПО секторында жасалған, РЕПО-ны мерзімі бір жұмыс күніне ашу мәмілелері бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме

4-график
Таргеттелетін индикатордың серпіні, %

4. 2017 жылғы мамырдағы валюта нарығы

2017 жылғы мамырда теңгенің айырбастау бағамы бір АҚШ доллары үшін 310,40-318,43 теңге аралығында өзгерді. 2017 жылғы мамырдың соңында теңгенің АҚШ долларына қатысты биржалық бағамы бір айда 0,7%-ға нығайып (жыл басынан 6,3%-ға нығайып), бір АҚШ доллары үшін 312,26 теңге болды.

2017 жылғы мамырда KZT/USD валюталық жұбы бойынша операциялардың жалпы көлемі 5,1%-ға ұлғайып, 12,6 млрд. АҚШ долларын құрады, оның ішінде Қазақстан қор биржасындағы биржалық сауда-саттықтың көлемі бір айда 3,3 млрд. АҚШ долларына дейін 22,7%-ға ұлғайды, биржадан тыс валюта нарығында операциялардың көлемі 9,3 млрд. АҚШ долларына дейін 0,1%-ға аздап төмендеді.

2017 жылғы мамырда халықтың қолма-қол АҚШ долларын нетто-сатып алуының көлемі айырбастау пункттерінде 350,5 млн. АҚШ долларына дейін ұлғайды.

5. 2017 жылғы мамырдың соңындағы жағдай бойынша депозит нарығы

Резиденттердің депозиттік ұйымдардағы депозиттерінің көлемі бір айда 0,2%-ға төмендеп, 2017 жылғы мамырдың соңында 17 707,3 млрд. теңгені құрады. Заңды тұлғалардың депозиттері 10 130,8 млрд. теңгеге дейін 0,4%-ға қысқарды, жеке тұлғалардың депозиттері іс жүзінде өзгерген жоқ және 7 576,5 млрд. теңге болды.

2017 жылғы мамырдың соңындағы жағдай бойынша ұлттық валютадағы депозиттердің көлемі 9 164,7 млрд. теңгені (бір айда 0,8%-ға ұлғайды), шетел валютасындағы депозиттердің көлемі бір айда 1,3%-ға қысқарып, 8 542,6 млрд. теңгені құрады.

Үш ай қатарынан ұлттық валютадағы депозиттердің көлемі шетел валютасындағы депозиттердің көлемінен артып түсуде. Долларлану деңгейі мамырда 48,8%-дан 48,2%-ға дейін төмендеуін жалғастырды.

Заңды тұлғалардың ұлттық валютамен депозиттері 2017 жылғы мамырда 0,2%-ға ұлғайып, 5 766,4 млрд. теңге болды, шетел валютасымен депозиттер 4 364,4 млрд. теңгеге дейін (заңды тұлғалардың депозиттерінен 43,1%) 1,2%-ға қысқарды.

Жеке тұлғалардың теңгемен депозиттері 2017 жылғы мамырда 1,8%-ға ұлғайып, 3 398,2 млрд. теңгені құрады, шетел валютасымен депозиттер 1,4%-ға төмендеп, 4 178,2 млрд. теңге (жеке тұлғалардың депозиттерінен 55,1%) болды.

Мерзімді депозиттер мамырда 1,5%-ға қысқарды және 12 045,9 млрд. теңге болды. Мерзімді депозиттер құрылымында ұлттық валютамен салымдар 5 778,6 млрд.

теңге (бір айда 0,2%-ға ұлғайды), шетел валютасымен салымдар 6 267,2 млрд. теңге болды (бір айда 3,0%-ға төмендеді).

2017 жылғы мамырда банктік емес заңды тұлғалардың ұлттық валютамен мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 8,7% (2016 жылғы желтоқсанда – 10,5%), жеке тұлғалардың депозиттері бойынша 12,4% (12,2%) деңгейде қалыптасты.

6. 2017 жылғы мамырдың соңындағы жағдай бойынша кредит нарығы

Банктердің экономиканы кредиттеуінің көлемі 2017 жылғы мамырдың соңында бір ай ішінде 0,1%-ға ұлғайып, 12 606,4 млрд. теңгені құрады. 2017 жылғы мамырда заңды тұлғаларға теңгемен берілген кредиттердің көлемі 8 475,2 млрд. теңгеге дейін 0,4%-ға қысқарды, жеке тұлғаларға теңгемен берілген кредиттер көлемі 4 131,2 млрд. теңгеге дейін 1,2%-ға ұлғайды.

Ұлттық валютамен бір айда берілген кредиттердің көлемі 1,0%-ға 8 903,5 млрд. теңгеге дейін ұлғайды. Олардың құрылымында заңды тұлғаларға берілген кредиттер 0,5%-ға, ал жеке тұлғаларға берілген кредиттер 1,7%-ға өсті. Шетел валютасымен кредиттердің көлемі 3 702,9 млрд. теңгеге дейін 1,9%-ға қысқарды, оның ішінде заңды тұлғаларға берілгені 1,7%-ға, жеке тұлғаларға берілгені 3,6%-ға төмендеді. Теңгемен берілген кредиттердің үлес салмағы бір айда 70,0%-дан 70,6%-ға дейін өсті.

Ұзақ мерзімді кредиттер көлемі 2017 жылғы мамырдың соңында 10 558,5 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға ұлғайды, қысқа мерзімді кредиттер көлемі 2 047,9 млрд. теңгеге дейін 2,5%-ға төмендеді.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 2017 жылғы мамырда 3 041,8 млрд. теңгеге дейін (экономикаға берілген кредиттердің жалпы көлемінен 24,1%) 0,7%-ға қысқарды.

Салалар бойынша банктердің экономикаға берген кредиттерінің барынша айтарлықтай сомасы сауда (жалпы көлемдегі үлесі – 19,5%), өнеркәсіп (14,0%), құрылыс (7,6%), ауыл шаруашылығы (5,8%) және көлік (4,6%) сияқты салаларға тиесілі.

2017 жылғы мамырда банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша сыйақының орташа алынған мөлшерлемесі 13,3% (2016 жылғы желтоқсанда – 14,5%), жеке тұлғаларға 18,6% (18,4%) болды.

7. 2017 жылғы мамырдағы банк секторы

2017 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасының банк секторын 33 банк құрайды.

Банк секторының жиынтық активтері 2017 жылғы 1 маусымда ағымдағы жылдың басынан бастап 2,6%-ға азайып, 24 888,9 млрд. теңгені құрады. Активтердің құрылымында ең көп үлесті кредиттер – 57,8%, бағалы қағаздар портфелі – 12,6%, қолма-қол ақша, тазартылған бағалы металдар мен корреспонденттік шоттар – 12,3% иеленді.

90 күннен астам мерзімі өткен берешегі бар кредиттердің көлемі (NPL) 1 705,0 млрд. теңгені немесе несие портфелінен 11,1%-ды құрады.

Несие портфелі бойынша провизиялар 1 686,2 млрд. теңге немесе несие портфелінен 11,0% (2017 жылдың басында – 1 642,9 млрд. теңге немесе 10,6%) мөлшерінде қалыптастырылды.

Банк секторының жиынтық міндеттемелерінің мөлшері 2017 жылғы 1 қаңтармен салыстырғанда 3,4%-ға азайып, 2017 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша 21 943,4 млрд. теңгені құрады. Банктер міндеттемелерінің құрылымында ең жоғары үлесті клиенттердің салымдары – 76%, айналысқа шығарылған бағалы қағаздар – 6,3%, басқа

банктерден және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған қарыздар – 6,8% иеленеді.

Жиынтық міндеттемелерде банктердің Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелері 2017 жылдың басымен салыстырғанда 7,4%-дан 6,0%-ға дейін (немесе 1 687,5 млрд. теңгеден 1 311,1 млрд. теңгеге дейін) төмендеді.

2017 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша банк секторының жиынтық меншікті капиталы 2017 жылғы қаңтар-мамыр аралығында 3,7%-ға ұлғайып, 2 945,5 млрд. теңге болды.

Екінші деңгейдегі банктер ағымдағы жылдың басынан алған бөлінбеген таза пайда 176,2 млрд. теңге (2016 жылғы осындай кезеңде – 175,3 млрд. теңге) болды.

Екінші деңгейдегі банктердің таза пайыздық маржасы және пайыздық спрэд 2017 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша тиісінше 4,6% және 3,8%-ды құрады.

8. 2017 жылғы сәуірдегі сақтандыру секторы

2017 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша сақтандыру секторында 32 сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы жұмыс істейді.

Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары активтерінің жиынтық көлемі 2017 жылғы 1 маусымда 882,8 млрд. теңге болды, жыл басынан бері 3,1%-ға ұлғайды.

Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының міндеттемелері 493,7 млрд. теңге болды, жыл басынан бері 8,6%-ға өсті.

Сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдары қолданыстағы сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша қабылданған міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету үшін қалыптастырған сақтандыру резервтерінің көлемі жыл басымен салыстырғанда 7,7%-ға өсіп, 444,4 млрд. теңгені құрады.

Меншікті капитал 389,0 млрд. теңгені құрады, жыл басынан 3,2%-ға азайды.

Сақтандыру сыйлықақылары 2017 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша 2016 жылғы осындай көрсеткішпен салыстырғанда 3,6%-ға ұлғайды және 171,4 млрд. теңге құрады, оның ішінде тікелей сақтандыру шарттары бойынша қабылданған сақтандыру сыйлықақыларының көлемі 153,9 млрд. теңге болды.

2017 жылғы бес айдың қорытындысы бойынша «өмірді сақтандыру» саласы бойынша сақтандыру сыйлықақылары 24,7 млрд. теңгені құрады, бұл 2016 жылғы осындай кезеңмен салыстырғанда 23,5%-ға артық. «Өмірді сақтандыру» саласы бойынша жинақталған сақтандыру сыйлықақыларының жиынтық сақтандыру сыйлықақыларындағы үлесі 2016 жылғы 1 маусымдағы 12,1%-ға қарағанда 14,4% болды.

Қайта сақтандыруға берілген сақтандыру сыйлықақыларының көлемі 64,8 млрд. теңгені немесе сақтандыру сыйлықақыларының жиынтық көлемінен 37,8%-ды құрады. Бұл ретте қайта сақтандыруға берілген сақтандыру сыйлықақыларынан 86,7% Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне қайта сақтандыруға берілді.

2017 жылдың басынан бері төленген сақтандыру төлемдерінің жалпы көлемі (қайта сақтандыруға қабылданған шарттар бойынша жүзеге асырылған сақтандыру төлемдерін шегергенде) 31,7 млрд. теңге болды, ол 2016 жылғы осыған ұқсас кезеңнен салыстырғанда 1,2%-ға аз.

9. 2017 жылғы қаңтар-мамырдағы зейнетақы жүйесі

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы жинақтары 2017 жылғы қаңтар-мамырда 309,6 млрд. теңгеге (4,6%) ұлғайып, 2017 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша 6 994,8 млрд. теңгені құрады.

2017 жылғы қаңтар-мамырда зейнетақы активтерін 114,4 млрд. теңгеге инвестициялаудан «таза» кіріс артты, ол 2017 жылғы 1 маусымда 2 338,7 млрд. теңгені құрады.

Міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылардың жеке зейнетақы шоттарының саны (зейнетақы жинақтары жоқ ЖЗШ-ны есептемегенде) 2017 жылғы 1 маусымда 9,4 млн. шотты құрады.

Зейнетақы төлемдерінің сомасы 2017 жылғы қаңтар-мамырда 106,0 млрд. теңгені құрады.

БЖЗҚ-ның жиынтық инвестициялық портфелінің негізгі үлесін 2017 жылғы 1 маусымда бұрынғыдай, ҚР-ның мемлекеттік бағалы қағаздары мен ҚР эмитенттерінің корпоративтік бағалы қағаздары алады (зейнетақы активтерінің жалпы көлемінен тиісінше 42,5% және 38,9%). Өз кезегінде, банктердегі салымдардың үлесіне зейнетақы активтерінің жалпы көлемінен 6,3% тиесілі болды.

10. Реттеу

Банк секторы

Банктердің қызметін Банктік қадағалау жөніндегі Базель комитеті (бұдан әрі – БҚБК) қағидаттарының халықаралық практикасын пайдалана отырып реттеуді одан әрі жетілдіру бойынша жұмыс жоспарланып отыр, атап айтқанда ағымдағы реттеуіш режимнің Базель III негізгі қағидаттарына өтуі бойынша, оның ішінде меншікті капиталдың жеткіліктілігі мен өтімділік бойынша жұмыс жалғастырылады.

БҚБК стандарттарына өту шегінде орта мерзімді келешекте Pillar II екінші құрауышты – «қадағалау процесін» енгізу бойынша тәсілдер әзірленеді, ол SREP (Supervisory Review and Evaluation Process) әдіснамасына негізделеді. SREP әдіснамасын тиімді енгізу және тәуекелге бағдарланған қадағалау толыққанды жұмыс істеп тұруы мақсатында тиісті заңнамалық өзгерістерді қабылдау талап етіледі.

Жаңа қадағалау моделі бизнес модельдің жұмыс істеу қабілеттілігін және оған тиесілі тәуекелдерді, тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылау жүйелерін, капиталдың жеткіліктілігін және өтімділікті айқындаудың ішкі жүйелерін бағалау әдіснамасын қамтиды. Тәуекел деңгейі жоғары және/немесе тәуекел-менеджменті қанағаттанарлықсыз банктер үшін қадағалау үстемесін (add-on) енгізу көзделетін болады.

Бағалы қағаздар нарығы

Теңгемен құралдардың тартымдылығын арттыру және корпоративтік бағалы қағаздар нарығын дамыту мақсатында 2017 жылғы 27 наурызда «Эмитенттерге және олардың қор биржасында айналысқа жіберілетін (жіберілген) бағалы қағаздарына, сондай-ақ қор биржасы тізімінің жекелеген санаттарына қойылатын талаптарды бекіту және Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне бағалы қағаздар нарығын реттеу мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының № 54 қаулысы (бұдан әрі – №54 қаулы) қабылданды.

№54 қаулы бағалы қағаздар нарығын қайта жаңғырту мәселелері бойынша Қаржылық тұрақтылық жөніндегі кеңестің отырысында аталған шараларды іске асыру шеңберінде қабылданды, және қор биржасының ресми тізімінің құрылымын оны үш: «Негізгі», «Балама» және «Аралас» алаңға бөлу арқылы реформалауды көздейді.

«Негізгі» алаң акциялар мен облигациялардың ірі эмитенттеріне, ал «балама» – акциялар мен облигациялардың эмитенттері ретінде барынша жеңіл талаптармен шағын және орта бизнесті тартуға бағытталған. «Аралас» модель исламдық бағалы қағаздарды,

инвестициялық қорлардың бағалы қағаздарын, туынды қаржы құралдарын, МБҚ, халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздарын қамтиды.

Ұлттық Банк бағалы қағаздар нарығындағы кәсіби қатысушыларды реттеуде тәуекелге бағдарланған тәсілді ендіру жөніндегі жұмысты жүргізуді жоспарлап отыр. Аталған жұмыстың шеңберінде кәсіби қатысушыларды жасалған операциялардың жиынтығына және олар қабылдайтын тәуекелдердің, сондай-ақ қаржы жүйесіне теріс әсердің әлеуетті тәуекелінің деңгейіне қарай реттеуді саралау жөніндегі мәселелерді қарау болжанып отыр.

Толығырақ ақпаратты мына телефон бойынша алуға болады

+7 (727) 270 45 85

e-mail: press@nationalbank.kz

<http://www.nationalbank.kz>